

Carme Riera

Visat núm. 8

(octubre 2009)

per Lluïsa Cotoner i Cerdó

Carme Riera (1948) és una de les personalitats més rellevants de la literatura catalana actual. Pertany, juntament amb Montserrat Roig, Isabel-Clara Simó, Maria Antònia Oliver o Maria-Mercè Marçal, al *boom* de la literatura catalana escrita per dones. Un grup marcat per les acaballes de la dictadura franquista i l'esclat d'esperances sorgides de les utopies del Maig francès.

Des que es va a donar a conèixer amb el recull de narracions *Te deix, amor, la mar com a penyora* (1975), la rebel·lia, la independència i el compromís moral són els punts on es fonamenta la seva obra. Les traduccions a més de quinze llengües i els estudis dels que ha estat objecte proven l'interès que l'escriptura rieriana suscita més enllà de les nostres fronteres.

De família mallorquina per part del pare i catalana per part de mare, Carme Riera va néixer el 1948. Viu entre Barcelona, on treballa com a catedràtica de literatura a la Universitat Autònoma, i Mallorca, on viatja sempre que pot i passa les vacances d'estiu tot aprofitant per escriure davant la immensitat blava de la Mediterrània.

Lectora empedreïda per gust i per exigències professionals, la seva obra és plena de ressonàncies d'autors clàssics i moderns: les veus de Lull, March, Cervantes, Proust, Woolf, Pla, Villalonga o Miquel Àngel Riera, entre d'altres, es barregen amb les converses i coverbs que l'escriptora ha sentit dels llavis dels pagesos de fora vila, dels artesans i menestrals, de les cosidores, bugaderes i minyones de ciutat, de qui va aprendre la xerrameca gràfica i viva de la gent del poble. L'ús de la llengua amb tota la riquesa dels registres cultes i populars és una de les característiques més remarcables del seu estil literari.

El 1965 es trasllada de Mallorca a Barcelona per estudiar Lletres. La universitat no li interessa gaire, altrament descobreix els ambients progressistes i poc convencionals que no accepten lleis ni normes imposades per força. Participa en les tancades d'estudiants contra la Guerra del Vietnam i en les manifestacions contra el règim franquista, i pren part pel moviment feminista aleshores emergent en el nostre país. Aquest contrast entre el món mallorquí i l'experiència barcelonina és l'eix sobre el qual giren els dos primers reculls de relats *Te deix, amor, la mar com a penyora* (1975) i *Jo pos per testimoni les gavines* (1977), primera etapa de l'escriptora.

En la segona, s'estrena com a novel·lista fent servir la intriga policíaca per plantejar temes aleshores d'actualitat: les qüestions relacionades amb el feminisme, *Una primavera per a Domenico Guarini* (1980), i la denúncia de les dictadures militars de Xile i Argentina, *Joc de miralls* (1989). Entre aquestes dues obres, un altre recull de contes *Epitelis tendríssims* (1981), on Riera explora irònicament l'erotisme des d'un punt de vista femení, i *Qüestió d'amor propi* (1987), un relat en

forma epistolar en el qual el lirisme de les primeres narracions és substituït per un sarcasme colpidor i lúcid.

Una tercera etapa s'obrí amb les novel·les històriques. Després de cinc anys dedicats a l'estudi i a la documentació, Riera publica *Dins el darrer blau* (1994), una obra basada en el fets històrics que succeïren a Ciutat de Mallorca entre 1688 i 1691, quan un grup de cripto jueus, que volien fugir de l'Illa, van ser jutjats i condemnats a la foguera per la Inquisició. Considerada per la crítica especialitzada com un dels cims de la narrativa catalana del XX, aquesta novel·la representa l'entrada de Riera en el gènere històric i la substitució de la primera persona narrativa pel punt de vista del narrador omniscient. Un motlle que Riera torna a utilitzar a *Cap al cel obert* (2000), novel·la explicada a la manera dels fulletons, on en certa mesura continua la història dels descendents d'aquells jueus cremats. La recreació del conflicte colonial de la Cuba de la segona meitat del XIX que serveix com a rerafons de la trama, dóna peu a una reflexió política sobre la qüestió nacional. Així mateix a *La meitat de l'ànima* (2004), la reconstrucció de les circumstàncies de la postguerra a la Barcelona franquista, la situació dels exiliats republicans i la posada en relleu dels anarquistes són l'entramat històric sobre el qual Riera teixeix l'acció fictícia que gira entorn de la recerca de la identitat per part de la protagonista.

Per contra, en la darrera novel·la *L'estiu de l'anglès* (2006), l'autora ens atrapa dins una intriga escrita en clau d'humor —el mateix registre que emprà a *Contra l'amor en companyia* (1991), un altre recull de relats. Aquí la protagonista és una secretària que vol aprendre anglès durant les vacances, però l'episodi esperpèntic que viu a Anglaterra canviarà per sempre més la seva vida.

Esriptora compulsiva, Riera ha publicat també un diari d'embaràs, *Temps d'una espera* (1998), i ha remarcat que escriu per continuar les històries que li explicava l'àvia, també per seduir els lectors, però sobretot perquè en definitiva escriure és la millor manera d'ajornar la mort.